

НАТАЛІЯ БЛАГУН

ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Педагогічна технологія розглядається вітчизняними та зарубіжними вченими (соціологами, педагогами, психологами, управлінцями) як важливий засіб підвищення якості формування особистості. Тому цілком закономірно, що в останнє десятиліття активно і широкопланово досліджується ця проблема. Слово «технологія» грецького походження (гр. *techne* – мистецтво, *logos* – наука), яке тлумачиться як сукупність знань про способи і засоби здійснення виробничих процесів¹.

Поштовхом до розвитку нової педагогічної галузі – педагогічної технології стало використання програм аудіовізуального навчання в 30-х роках (США). У 60-ті роки ХХ ст. відбулося становлення педагогічної технології як науки. Однак певна частина вчених ототожнювала поняття «технологія навчання» і «педагогічна технологія». Поступово формувалася багатоаспектний підхід до поняття «педагогічна технологія». Найбільш повне обґрунтування цього поняття, на наш погляд, подано П.Д. Мітчелом в енциклопедії педагогічних засобів, комунікацій і технологій (1978). «Оскільки педагогічна технологія не є синонімом «засобу навчання», вона подається як міждисциплінарний конгломерат, що має зв'язки (відношення) фактично з усіма

БЛАГУН НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА [Natalia Blahun], доцент кафедри філології і методики початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ; e-mail: blahun@email.ua

¹ *Словарь иностранных слов*, под ред. И.В. Лехина и Ф. Н. Петрова, М.: Гос. изд-во иностр. и нац. словарей 1954, с. 688.

аспектами освіти – від короткого навчального фрагмента до національної системи з усіма її функціями»². Проаналізувавши низку джерел з питань педагогічної технології, П.Д. Мітчел сформулював остаточне її визначення: «Педагогічна технологія – це галузь досліджень і практики (у межах системи освіти), що має зв'язки (відношення) з усіма аспектами організації педагогічних систем і процедурою розподілу ресурсів для досягнення специфічних і потенційно відтворюваних педагогічних результатів»³. У 1979 році Асоціація з педагогічних комунікацій і технології США опублікувала «офіційне» визначення педагогічної технології у такій редакції: «*Педагогічна технологія – це комплексний, інтегративний процес, що охоплює людей, ідеї, засоби і способи організації діяльності для аналізу проблем і планування, забезпечення, оцінювання і керування вирішенням проблем, що стосуються всіх аспектів засвоєння знань*»⁴.

Згодом визначення поняття педагогічної технології дано ЮНЕСКО: «Педагогічна технологія – це системний метод створення, застосування і визначення процесу викладання, який ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти»⁵.

Дослідження проблем освітньої технології активізувалися наприкінці ХХ та початку ХХІ століття. Так праці вітчизняних учених і практичних працівників системи освіти країни (А.М. Алексюка, І.Д. Бежа, Т.Ф. Демківа, І.Г. Єрмакова, І.О. Завадського, В.Й. Карпухіна, В.І. Каюкова, В.Г. Кременя, П.П. Кононенко, В.О. Огнев'юка, А.О. Осмолівського, Л.І. Паращенко І.С. Сазоненко, Л.В. Сохань, Л.Н. Чернявської та ін.) присвячено розкриттю перспективних освітніх технологій⁶. Зокрема, В.Г. Кремень підкреслює: «Важливим і об'єктивним фактором, який зумовлює необхідність переведення освітнього процесу на новий технологічний рівень, є перехід до 12-річної школи. При цьому мають бути використані такі прогресивні освітні технології як особистісно зорієнтовані, проєктивні, кооперативні, імітаційно-моделювальні, інформаційні та ін. Одним із важли-

---

² *The International of Education Technology*, London–New-York 1978.

³ *Ібидем*, с. 21-22.

⁴ *Ібидем*, с. 22.

⁵ *Ібидем*, с. 23.

⁶ *Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посіб. А.М. Алексюк, І.Д. Бех, Т.Ф. Демків*, За ред. Г.С. Сазоненко, К.: Гопак 2000.

вих критеріїв їх ефективності є забезпечення реалізації творчого потенціалу особистості учня»⁷.

Вивчення та аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури щодо еволюції поняття «педагогічна технологія» та її різновидів дозволяє зробити такі висновки:

- технологізація «інтелектуального виробництва», яким є освіта, являє собою об'єктивний, закономірний і незворотний процес, засіб підвищення освітнього рівня учнів;

- у теорії і педагогічній практиці спостерігається різноманітність та варіативність педагогічних технологій, що зумовлено освітніми теоріями, науковими підходами, концепціями, принципами, специфікою основних аспектів і компонентів педагогічних процесів;

- технології педагогічного процесу притаманні ознаки багатаспектності, що зумовлено особливостями змісту, методів і засобів взаємодії суб'єктів навчального процесу;

- структура педагогічної технології включає: а) концептуальну основу; б) змістову частину (цілі, зміст); в) процесуальну частину – технологічний процес.

Методологія педагогічної технології базується на квалітології – триєдиній науці, яка інтегрує *теорію якості, теорію оцінки якості (кваліметрію) і теорію управління якістю*.

У сучасному суспільствознавстві існують різні філософські напрями наукових шкіл, течії, які тією чи іншою мірою відображаються в освітньому процесі, а відтак – у педагогічних технологіях.

Пріоритетним серед них є *гуманізм* як система поглядів, що визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і виявлення здібностей. Це система, у якій благо людини розглядається як головний критерій оцінки соціальних явищ, а принципи рівності, справедливості, людяності – бажаною нормою відношень у суспільстві.

Прагматизм, як філософська течія, виходить з того, що інтелектуальні й моральні якості особистості закладені в її унікальній природі і їх вияв пов'язаний перш за все з індивідуальним досвідом людини. Він передбачає кількісний зріст даних її від природи здібностей, якостей та індивідуального досвіду як основної умови самореалізації.

---

⁷ Ібидем, с. 6.

Природовідповідність – важливий філософський принцип, який закладається у зміст освітніх технологій. Його суть полягає в тому, що у процесі навчання враховуються природні здібності дитини, на які слід спиратися і розглядати її в єдності з природою, узгодженості та гармонії їх взаємодії⁸. Людина досить досконала, самокерована й саморегулятивна система. Рівень самокерованості – одна із головних характеристик її особистісного розвитку. Тому педагогічні технології спираються на першопричини, що визначають психічний розвиток людини. Залежно від цього розглядаються: біогенні, соціогенні, психогенні та ідеалістичні технології. *Біогенні* технології враховують той факт, що розвиток психіки визначається біологічною спадковістю, генетичним кодом. При цьому зовнішнє середовище лише сприяє реалізації спадкових даних. *Соціогенні* технології базуються на тому, що особистість – «*tabula rasa*», на якій записується соціальний досвід людини, результати освіти. *Психогенні* орієнтовані на те, що результат розвитку детермінується головним чином самою людиною, її набутих досвідом, психологічними процесами самовдосконалення. *Ідеалістичні* технології допускають нематеріальне походження людини і її властивостей⁹. Зрозуміло, що технології навчання базуються на інтеграції *біогенних, соціогенних та психогенних якостей особистості*. Ідеалістичні технології (в повному їх розумінні) у процесі навчання практично не використовуються, тому що вони суперечать реаліям матеріального походження людини.

У сучасній психологічній науці існує низка концепцій щодо засвоєння *соціального досвіду окремою людиною і структури її пізнавальних дій*. В їх основу покладено асоціативно-рефлекторну теорію навчання, яка спирається на умовно-рефлекторну діяльність головного мозку.

Основи діяльнісної теорії учіння розроблено Л.С. Виготським, С.Л. Рубінштейном, А.Н. Леонтьєвим, П.Я. Гальперінім, Д.Б. Ельконінім, В.В. Давидовим та ін. Наукові доробки окремих аспектів діяльнісної теорії (змістового узагальнення Д.Б. Ельконіна – В.В. Давидова, поетапного формування розумових дій П.Я. Гальперіна – Н. Талізінної, соціального навчіння О. Бандури – Е. Маккобі, когні-

---

⁸ Г.К. С е л е в к о, *Современные образовательные технологии: Учеб. пособ. для вузов и интов повышения квалификации*. – М.: Нар. образование 1998, с. 18-20.

⁹ П.Я. Г а л ь п е р и н, *Методы обучения и умственное развитие ребенка*. – М.: Изд-во Моск. ун-та 1985, с. 20.

тивна теорія учіння Д. Бруннера – С. Пайперта) поставили акценти на різних компонентах цілісної структури діяльності учнів у процесі навчання.

Розглянемо сутність кожної з цих теорій у гранично можливій аналітико-реферативній формі. Теорія змістового узагальнення В.В. Давидова¹⁰ і Д.Б. Ельконіна¹¹ базується на провідній ролі теоретичного знання і, зокрема, змістового узагальнення у формуванні інтелекту. Навчальна діяльність учня розглядається як пізнавальна і побудована за теоретико-дедуктивним (на відміну від емпірико-індуктивного) типом. За цих умов відтворюється у власній діяльності учня логіка наукового пізнання, здійснюється сходження від абстрактного до конкретного, тобто учіння виступає як діяльність з відтворення змісту, шляху, методу наукового (теоретичного) пізнання. Цей процес проходить такі технологічні етапи: знайомство з запропонованою вчителем ситуацією навчальної задачі, орієнтування в ній; оволодіння образом такого перетворення матеріалу, який виявляє найбільш істотні відношення, що служать основою розв'язання задачі даного типу; фіксація виявлених відношень у формі тієї чи іншої (предметної чи знакової) моделі; виявлення тих властивостей відношення, завдяки яким можна вивести умови і способи розв'язання окремої задачі. Організація навчання, побудованого за теоретичним типом є найбільш ефективною для розумового розвитку дитини, тому що таке навчання є розвивальним.

У психологічній науці розроблена теорія поетапного формування розумових дій (Л.С. Виготський¹², П.Я. Гальперін¹³, Н.Ф. Талызіна¹⁴). Основою цієї теорії є ідея щодо принципової єдності внутрішньої і зовнішньої діяльності людини. Згідно з цією теорією розумовий розвиток дитини відбувається шляхом інтеріоризації, тобто поетапним переходом «матеріальної» (зовнішньої) діяльності у внутрішню розумову сферу, тобто в результаті дії з зовнішніми предме-

---

¹⁰ В.В. Д а в ы д о в, *Теория развивающего обучения*, М. 1996.

¹¹ Д.Б. Э л ь к о н и н, *Проблемы развивающего обучения*, М. 1986.

¹² Л.С. В ы г о т с к и й, *Избранные психологические исследования. Мышление и речь. Проблемы психологического развития ребёнка*, М.: Изд-во АПН РСФСР 1956.

¹³ П.Я. Г а л ь п е р и н, *Методы обучения и умственное развитие ребенка*, М.: Изд-во Моск. ун-та 1985.

¹⁴ Н.Ф. Т а л ы з и н а, *Управление процессом усвоения знаний*, – М. 1975.

тами перетворюються у розумові – інтеріорізуються. При цьому вони узагальнюються, вербалізуються, скорочуються, стають готовими до подальшого внутрішнього розвитку, який може перевищувати можливості внутрішньої діяльності. Послідовність навчання на основі теорії поетапного формування розумових дій складається із таких етапів: попереднє знайомство з дією, матеріальна (матеріалізована) дія, етап зовнішньої мови, етап внутрішньої мови, етап автоматизованої дії.

Принципово важливою стороною педагогічної технології є визначення позиції дитини у навчально-виховному процесі, ставлення вчителя до дитини. З цієї точки зору розглядаються декілька типів технологій: *авторитарна технологія*, в реалізації якої вчитель є одноособним суб'єктом навчально-виховного процесу, а учень виступає в ролі «об'єкта», тобто пасивного «споживач» знань. Технології цього типу не сприяють розвитку ініціативи і самостійності учнів, у них превалюють вимоги і примус. Дидактоцентричні технології навчання відрізняються суб'єкт-суб'єктними відносинами між учителем та учнями, де головними чинниками формування особистості виступають дидактичні засоби. *Особистісно орієнтовані технології передбачають, що учень є центром освітньої системи*. Особистість дитини в цій технології виступає пріоритетним суб'єктом, метою функціонування освітньої системи - це антропоцентричні технології. Отже, особистісно-орієнтовані технології характеризуються гуманістичною та психотерапевтичною спрямованістю і мають на меті різносторонній, вільний і творчий розвиток дитини. *Гуманно-особистісні технології* відрізняються гуманістичною сутністю. Вони «сповідують» ідеї поваги і любові до дитини, оптимістичну віру в її творчі сили, заперечують примус. *Технологіям співробітництва притаманний демократизм, партнерство* у суб'єкт-суб'єктних відносинах учителя і учня, які спільно працюють над досягненням поставленої мети, реалізацією змісту, завдань принципів, методів і засобів навчання; здійснюють аналіз результатів спільної праці на уроці. *Технології вільного виховання* передбачають акцентуацію на можливості вільного вибору учнем сфери його життєдіяльності. За цих умов дитина найбільш повною мірою реалізує себе як суб'єкта навчання, йдучи до результату через *внутрішні спонукання, а не зовнішній вплив*. *Езотеричні технології* базуються на вченні про езотеричні знання – Істину і шляхи, що ведуть до неї. Педагогічний процес – це не повідомлення, не спілкування, а прилучення до Істини. В езо-

теричній парадигмі сама людина (дитина) стає центром інформаційної взаємодії зі Всесвітом¹⁵.

Теоретичною складовою педагогічної технології є, окрім теорій, концепції як системи поглядів на ті чи інші явища. Ця позиція визнається вченими багатьох країн світу, в т.ч. вітчизняними. У сучасній теорії і практиці найбільш поширеними є особистісно орієнтовані технології, що базуються на теорії особистісно орієнтованого навчання, центральною фігурою якого виступає особистість, її самобутність і самоцінність. Суб'єктивний досвід кожної дитини спочатку розкривається, а потім узгоджується зі змістом освіти. І.С. Якиманська виокремлює три моделі особистісно-орієнтованої педагогіки: *соціально-педагогічну, предметно-дидактичну та психологічну*¹⁶. Соціально-педагогічна модель виступає як засіб виховання особистості з попередньо заданими якостями. Освітні інститути суспільства створюють типову структуру такої особистості, а школа покликана наблизити кожного учня *до її параметрів як носія масової культури*. Предметно-дидактична модель особистісно орієнтованої педагогіки пов'язана з предметною диференціацією, яка забезпечує індивідуальний підхід у навчанні. Технологія предметної диференціації будується на врахуванні складності та обсягу навчального матеріалу (завдання заниженої та підвищеної складності). Ця технологія не торкається духовної сфери – національних та світоглядних відмінностей, які значною мірою визначають зміст суб'єктивного досвіду учня. Психологічна модель особистісно орієнтованої педагогіки, на відміну від попереднього погляду визнання особливостей пізнавальних здібностей дитини спирається на такі положення: пріоритет індивідуальності, самоцінності, самобутності дитини як активного носія суб'єктивного досвіду, що склався задовго до впливу спеціально організованого навчання в школі (учень не стає, а від самого початку є суб'єктом пізнання); при конструюванні та реалізації освітнього процесу потрібна особлива робота вчителя для виявлення суб'єктивного досвіду кожного учня; в освітньому процесі відбувається «зустріч» суспільно-історичного досвіду, що задається навчанням, та суб'єктивного досвіду учня; взаємодія двох видів досвіду учня повинна відбу-

¹⁵ С е л е в к о, *Современные образовательные технологии*, с. 29-30.

¹⁶ И.С. Я к и м а н с к а я, *Разработка технологии личностно ориентированного обучения // Вопросы психологии*, 1995, № 2.

ватися не по лінії витіснення індивідуального, наповнення його суспільним досвідом, а шляхом їх постійного узгодження, використання всього того, що накопичене учнем у його власній життєдіяльності; розвиток учня як особистості (його соціалізація) відбувається не тільки шляхом оволодіння ним нормативною діяльністю, а й через постійне збагачення, перетворення суб'єктивного досвіду як важливого джерела власного розвитку; головним результатом учіння повинно бути формування пізнавальних здібностей на основі оволодіння відповідними знаннями та уміннями¹⁷. Важливою в плані розробки і реалізації особистісно орієнтованої технології навчання є характеристика *особистості дитини через її функції*. Можна виділити такі з них: *функція вибірковості* (здатність людини до вибору); *функція рефлексії* (особистість повинна оцінювати своє життя); *функція буття*, що полягає в пошуках сенсу життя та творчості; *формувальна функція* (формування образу «Я»); *функція відповідальності* («Я відповідаю за все»); *функція автономності особистості* (у міру розвитку вона дедалі більше стає вивільненою від інших факторів)¹⁸. Особистісно орієнтована технологія навчання забезпечує умови повноцінного розвитку цих функцій. Основними чинниками, які закладені в педагогічних технологіях і зумовлюють їх принципову відмінність, є їхній базис – *теорія і концепція*. Саме цим пояснюється їх різноманітність, яка розкривається вітчизняними вченими у наукових та науково-методичних працях. Зокрема, до них належать такі технології: людинотворення, кооперованого навчання, проєктивна технологія, інформаційні освітні технології, мистецтво життєтворчості та ін. Концепція технології людинотворення полягає в тому, що навчання, яке здійснюється на основі найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій, створює передумови для формування принципово нової культури організації освітнього процесу; впровадження відповідних матеріальних та педагогічних концепцій; створення необхідного програмного забезпечення курсів і предметів; сумісності персональних комп'ютерів у локальних мережах та глобальній мережі Internet¹⁹.

¹⁷ Їбидем.

¹⁸ В.В. Сериков, *Теория и практика личностно ориентированного образования*, "Круглый стол" // Педагогика 1996, № 5, с. 78.

¹⁹ *Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посіб.*, с. 59-60.

Зміст технології кооперованого навчання ґрунтується *на новій філософії конструктивізму й постмодернізму, яка стає методологічною основою освітньої політики, філософією людства у ХХІ столітті*. Основні ідеї цієї філософії зводяться до необхідності підготовки відповідальних, творчих, активних людей, які визнають діалог культур і спільне навчання викладачів та учнів²⁰. Американський учений Д. Джонсон зазначає, що коопероване навчання (навчальне використання малих груп) дає змогу учням працювати разом з максимальним засвоєнням матеріалу. Суть цієї концепції полягає в тому, що вона вміщує п'ять необхідних компонентів ефективних ситуацій (базових елементів) кооперованого навчання: *позитивна взаємозалежність, взаємодія підтримки «пліч-о-пліч», індивідуальна відповідальність, уміння спільно працювати у малій групі, групова обробка результатів*²¹.

В основу *проективної технології* покладено погляди відомого американського філософа і педагога Дж. Дьюї. Їх сутність полягає в тому, що здібності дитини закладені природою, а школа повинна створити умови для їх розкриття; знання мають слугувати пристосуванню людини до оточення й повинні мати практичне спрямування. Він пише: «Важливо підпорядкувати зміст навчання розв'язанню практичних проблем, які відповідають силам, підготовці та інтересам дитини»²².

Вітчизняними вченими розроблено низку обов'язкових критеріальних вимог до *сучасного тлумачення проективної технології* – це: наявність освітньої проблеми, складність та актуальність котрої відповідає навчальним запитам та життєвим потребам учнів; дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми; структурування діяльності відповідно до класичних стадій проектування; моделювання умов для виявлення учнями навчальної проблеми самодіяльний характер творчої активності учнів; практичне та теоретичне (але в будь-якому випадку практичне) значення результату діяльності (проекту) та готовність до застосування (впровадження); педагогічна цінність діяльності (учні здобувають знання, розвивають

²⁰ Їбидем, с. 65.

²¹ D.W. Johnson, R.T. Johnson, *Cooperation and competition: Theory and research*, Edina, MN: interaction Book Company 1989.

²² Т. Цирлина, *Идеи Дж. Дьюи. Чикагская лабораторная школа. На пути к совершенству*, М. 1997, с. 34-42.

особистісні якості, оволодівають необхідними способами мислення та дії)²³. Проекти класифікуються за певними параметрами: складом учасників проєктивної діяльності, характером партнерських взаємодій між учасниками проєктивної діяльності, мірою реалізації міжпредметних зв'язків, характером координації проєкту, метою та характером проєктивної діяльності. Особистісно орієнтовані технології ставлять у центр всієї шкільної освітньої системи особистість дитини, забезпечення комфортних умов її розвитку, реалізації її *природних психофізіологічних, інтелектуальних, душевних і духовних задатків*. Особистість дитини у цій технології є пріоритетним суб'єктом, метою освітньої системи, а не засобом досягнення будь-якої навчально-виховної мети.

У науково-методичних працях нашої доби висвітлюється чимало авторських теорій, концепцій та технологій навчання, виховання і розвитку учнів. Серед них: гуманно-особистісна технологія Ш.А. Амонашвілі; технологічна система навчання Є.М. Ільїна; технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу В.Ф. Шаталова; технологія перспективно-випереджувального навчання з використанням опорних схем при коментованому управлінні С.М. Лисенкової; технологія рівневої диференціації та індивідуалізації навчання (Інге Унт, А.С.Границька, В.Д. Шадріков); педагогічна технологія проведення системи ефективних уроків (А.А. Окунев); ігрові технології; технологія програмованого навчання; комп'ютерні технології; технології на основі дидактичного удосконалення і реконструювання програмного матеріалу; технології авторських шкіл (А.М. Захаренко, Б.А. Бройде, А.Н. Тубельський, Є.А. Ямбург та ін.).

Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури з даного аспекту проблеми дає підставу для висновку: теоретичними засадами педагогічної технології, в т.ч. соціально-управлінської є: а) філософські напрями та течії в освіті; б) психолого-педагогічні теорії, наукові підходи, концепції, принципи; в) чинники, що зумовлюються особливостями організації та змісту соціально-функціонального управління.

---

²³ *Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посіб.*, с. 118.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Словарь иностранных слов, под ред. И.В. Лехина и проф. Ф.Н. Петрова. – М.: Гос. изд-во иностр. и нац. словарей, 1954. – 853 с.
- Ш а ц к и й С.Т.: Вибрані твори. М.: 1935. – С.113.
- The International of Education Technology. London–New-York 1978, p. 258.
- С е л е в к о Г.К.: Современные образовательные технологии: Учеб. пособ. для вузов и ин-тов повышения квалификации. – М.: Нар. образование, 1998. – 255 с.
- Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посіб. А.М. Алексюк, І.Д. Бех, Т.Ф. Демків; за ред. Г.С. Сазоненко. – К.: Гопак, 2000. – 559 с.
- Д а в ы д о в В.В.: Теория развивающего обучения. – М., 1996. – 541 с.
- Э л ь к о н и н Д.Б.: Проблемы развивающего обучения. – М., 1986. – 544 с.
- В ы г о т с к и й Л.С.: Избранные психологические исследования. Мышление и речь. Проблемы психологического развития ребёнка. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 519 с.
- Г а л ь п е р и н П.Я.: Методы обучения и умственное развитие ребенка. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1985. – 343 с.
- Т а л ы з и н а Н.Ф.: Управление процессом усвоения знаний. – М., 1975. – 343 с.
- Я к и м а н с к а я И.С.: Разработка технологии личностно ориентированного обучения // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – С. 18-28.
- С е р и к о в В.В.: Теория и практика личностно ориентированного образования. „Круглый стол” // Педагогика. – 1996. – № 5. – С. 18-30.
- J o h n s o n D.W., J o h n s o n R.T.: Cooperation and competition: Theory and research. Edina, MN: interaction Book Company 1989.
- Ц и р л и н а Т.: Идеи Дж. Дьюи. Чикагская лабораторная школа. На пути к совершенству – М., 1997. – 42 с.

TECHNOLOGIA OCENY EFEKTYWNOŚCI SOCJALNO-FUNKCJONALNEGO
ZARZĄDZANIA INSTYTUCJĄ EDUKACYJNĄ OGÓLNOKSZTAŁCĄCĄ

S t r e s z c z e n i e

Od lat 60. XX stulecia uczeni całego świata przeprowadzają badania problemów technologii edukacyjnej. W niniejszym artykule przedstawione są teoretyczne zasady technologii pedagogicznej, która jest ważnym sposobem podwyższenia jakości kształtowania jednostki. Dużo informacji poświęcono charakterystyce typów technologii pedagogicznych, ich funkcji, właściwości oraz inności, które polegają na orientowaniu na teorię i różne koncepcje. Analiza literatury w danym aspekcie pozwoliła na syntetyzowanie zasad teoretycznych technologii pedagogicznej, w szczególności: kierunki i nurty filozoficzne w edukacji, teorie psychologiczno-pedagogiczne, koncepcje i zasady naukowe oraz czynniki, które określone są właściwościami organizacji i treści rządzenia socjalno-funkcjonalnego.

Słowa kluczowe: technologia, technologia edukacyjna, technologia pedagogiczna, typy technologii pedagogicznych, zasady teoretyczne technologii pedagogicznej.

TECHNOLOGY FOR ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL
FUNCTIONALIST MANAGEMENT OF A GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION

S u m m a r y

Since the 1960s, researchers all over the world have discussed problems of education technology. This article discusses the theoretical background of pedagogical technology, which is a vital tool in enhancing the quality of pedagogical intervention. A lot of information concerns the typology of pedagogical technologies, their functions and distinctive features that emerge from the discrepancies in the particular conceptions and their theoretical backgrounds. Our analysis allows a synthetic presentation of the theoretical principles of education technology, with special emphasis on the following aspects: philosophical ideas and currents in education, psychological and pedagogical theories, scientific conceptions and principles behind social functionalist organizational structures and management.

Translated by Konrad Klimkowski

Key words: technology, education technology, pedagogical technology, types of pedagogical technology, theoretical principles of pedagogical technology.